

Turó de can Guillemí / Turó de can Gallemí

Santa Maria de Martorelles

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Turó de can Guillemí, 08106
Emplaçament A l'extrem de llevant del nucli urbà, al bell mig del turó de can Guillemí
Alçada: 249m

Coordenades:

Latitud: 41.51904
Longitud: 2.25662
UTM Est (X): 437973
UTM Nord (Y): 4596645

Classificació

Número de fitxa 08256-52
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Ibèric Popular
Segle V-I a.C.
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: El coronament dels murs està força degradat, amb algunes pedres soltes. L'interior és ple d'abundant vegetació.
Protecció Inexistent
Número inventari CCAA 2134
Generalitat i altres inventaris
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad.: 08256A00500047
Autoria de la fitxa Adriana Geladó Prat

Descripció

Jaciment arqueològic situat al capdemunt del turó de can Guillemí, cap a la banda de ponent del relleu, damunt del poble. Es tracta d'un petit establiment ibèric format per una muralla d'1,15m d'amplada i dues habitacions de planta quadrada, amb les portes orientades al sud-oest. La paret meridional d'aquestes estances està adossada a la muralla. Els murs que conformen les habitacions estan bastits en pedra de la zona sense treballar de diverses mides i lligada en sec. S'utilitzen pedres de mida petita per regularitzar el parament, que està disposat en filades irregulars. Les cantonades, però, estan bastides amb pedres escairades. Tot indica que aquests murs feien de sòcol per uns paraments de tovot que s'hi aixecaven damunt. En el parament interior dels murs s'observen petits forats quadrats de bastida. Les restes estan força degradades, sobretot per l'abundant vegetació que les cobreix i malmet. Pels vessants del turó també s'observen restes d'estructures bastides en pedra, que probablement correponguin a una línia de defensa inferior del poblat.

Observacions:

S'hi accedeix pel camí de les Quatre Termes (camí que porta a la pedrera de can Guillemí), que s'agafa a la sortida del nucli urbà, al final del carrer de la Font del Ca (una pista de terra ascendent que s'agafa a l'esquerra del carrer). En el primer encreuament cal trencar a l'esquerra, en direcció al turó. Un cop passades les restes de la masia de can Guillemí surt un corriol en direcció oest que cal seguir fins arribar a una línia elèctrica, que creua el turó de nord a sud. Seguim per sota la línia uns 100 metres i, en arribar al punt més àlgid, a l'esquerra ens queda el jaciment. Per arribar-hi cal grimpar pel petit turó on s'assenten les estructures, el qual està ple de vegetació i és força feréstec. També hi ha un accés des del camí del Poal que enllaça directament amb la línia elèctrica, tot i que actualment es troba tancat i barrat.

Història

Segons sembla, durant les obres de rehabilitació de l'actual carrer Anselm Clavé entre els anys 1954-1955 aproximadament, van aparèixer diverses restes arqueològiques de cronologia ibèrica i romana. Les restes van aparèixer en una zona compresa entre la Societat Coral La Flor i els marges de can Guillemí. Aquests fets van fer suposar que damunt del turó de can Guillemí hi havia un poblat ibèric. Andrés Cueto del Río, arqueòleg aficionat i veí del poble que havia participat en les tasques arqueològiques de les obres de la carretera, va descobrir el jaciment i n'inicià les excavacions sota l'atenta mirada del director del Museu de Badalona, Josep Maria Cuyàs, i del delegat en cap d'Excavacions Arqueològiques, el Baró d'Esponellà, que anaven seguint els progressos que es feien i revisaven els materials que se'n extreien. L'excavació es dugué a terme en dues fases, els mesos de març i maig de l'any 1955. Segons un plànol del jaciment realitzat pel propi Andrés Cueto, entre els dies 26 i 27 de març, es van trobar dues àmfors ibèriques i, posteriorment, el 26 de maig en va aparèixer una altra de diferent tipologia sota una capa de carbó i cendra. Les dues primeres àmfors foren cedides a l'ajuntament, però actualment només se'n conserva una. No foren els únics materials localitzats, també es van trobar fragments de ceràmica àtica de figures roges, precampaniana, campaniana, ceràmica grisa, ibèrica pintada, forces fragments de ceràmica comuna a torn i a mà (decorada amb incisions i cordons), fusaïoles i restes de ferro (una javalina i un motllo de terracota), sivelles de bronze, un molí de mà i destrals de sílex. Fins i tot es va documentar un esquelet amb una punta de fletxa clavada. El fet que al interior dels àmbits excavats s'extraïessin moltes restes de cendra i carbó, juntament

amb la ceràmica i les peces documentades, fa pensar que va ser un incendi el que posà fi a l'ocupació de les estructures. Donats els resultats d'aquestes intervencions, la Delegació Provincial d'Excavacions Arqueològiques va començar a preparar un nou pla d'excavacions, tot i que no es va poder dur a terme perquè el propietari dels terrenys on s'assenta el jaciment no ho va permetre. Cronològicament, aquest poblat ibèric tingué una vida entre els segles V-IV aC i l'època romanorepublicana. No es descarta que sigui un assentament satèl·lit del poblat de Castellruf, situat a poca distància al sud-est.

Bibliografia

CUYÀS, Josep M^a. "Descubrimiento de pinturas murales en Badalona y de un poblado ibérico en Santa Maria de Martorellas". *Diario de Barcelona*, 10 gener 1957, p. 24. DOPEC; GMG (2014). "Catàleg de béns protegits". Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Santa Maria de Martorelles (document en fase d'aprovació definitiva). [Inèdit]. IPA. Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya, Santa Maria de Martorelles. IPASL (2007). Inventari del Patrimoni Arqueològic de la Serralada Litoral, fitxa 072.

PANOSA I DOMINGO, M. Isabel (2012). *Els ibers del Vallès Oriental*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 323.

RIERA M., P. "Un poblado ibérico en Santa Maria de Martorellas". *El Noticiero universal*, 18 març 1957, p. 11.

RUESTES I BITRIÀ, Carme. *El poblament antic a la Laietània litoral (del Besós a la riera de Caldes): l'aplicació d'un GIS (Sistema d'Informació Geogràfica) a l'estudi de la seva evolució i les seves relacions espacials*. Tesi doctoral [en línia], 2012, Universitat Autònoma de Barcelona, p. 161, 571. <http://www.tdx.cat/handle/10803/5535> (Consulta: 24-01-16).

VILLANUEVA, Santiago (1994). "El poblat ibèric de Castellruf. Bressol de la història d'un poble". *Revista Notes*, 8, p. 19-21. <http://detantentanttrobopedres.blogspot.com.es/2011/10/poblat-iberic-del-turo-de-can-gallemi.html> (Consulta: 12-01-16). [Http://senderismedestarpersa.blogspot.com.es/2012/02/poblat-iber-de-can-gallemi-santa-maria.html](http://senderismedestarpersa.blogspot.com.es/2012/02/poblat-iber-de-can-gallemi-santa-maria.html) (Consulta: 12-01-16).

